

**VŠEOBECNÉ SMERNICE
O LITURGICKOM ROKU
A O VŠEOBECNOM
RÍMSKOM KALENDÁRI**

APOŠTOLSKÝ LIST
VYDANÝ Z VLASTNÉHO PODNETU
(MOTU PROPRIO),
KTORÝM SA SCHVAĽUJÚ
VŠEOBECNÉ SMERNICE O LITURGICKOM ROKU
A NOVÝ VŠEOBECNÝ RÍMSKY KALENDÁR

PÁPEŽ PAVOL VI.

Sláveniu VEĽKONOČNÉHO TAJOMSTVA, ktoré sa rozvíja v jednotlivých dňoch i týždňoch a cez celý rok, patrí v náboženskom živote kresťanov najprednejšie miesto, ako jasne učí posvätný Druhý vatikánsky koncil. Preto pri obnove liturgického roka, pre ktorú tento koncil určil príslušné normy,¹ treba toto Kristovo veľkonočné tajomstvo dôkladnejšie ozrejmiť tak predpismi o jednotlivých obdobiach a o rozličných svätých, ako aj novou úpravou rímskeho kalendára.

I.

Postupom času totiž pre nadmerný počet vigílií a sviatkov s oktávami a vsunutím rozličných častí liturgického roka boli veriaci osobitnými pobožnosťami takí zaujatí, že sa ich myseľ takmer akoby odvrátila od hlavných tajomstiev Božieho vykupiteľského diela.

Je však známe, že Naši predchodcovia sv. Pius X. a blahej pamäti Ján XXIII. vydali niektoré nariadenia, aby sa nedeli vrátila jej predošlá dôstojnosť, lebo každý ju má naozaj považovať za „prvotný sviatočný deň“,² a aby liturgické slávenie Pôstneho obdobia dostalo novú úpravu. Vieme aj to, že Náš predchodca blahej pamäti Pius XII. nariadil,³ aby sa obnovená Veľkonočná vigília v západnej Cirkvi konala v nočných hodinách, a to tak, aby sa pri nej udeľovali sviatosti uvedenia do kresťanského života a aby Boží ľud obnovil svoju duchovnú zmluvu, ktorú uzavrel so vzkrieseným Kristom Pánom.

Títo pápeži, v súlade s učením svätých otcov a s tradíciou katolíckej Cirkvi, veľmi správne učili, že každoročne opakovaná liturgia nie je iba pripomienkou skutkov, ktorými nám Kristus priniesol spásu, keď sa vydal na smrť, ani nie je len oživením pamiatky minulých udalostí na poučenie a duchovné posilnenie aj jednoduchších rozjímajúcich veriacich, ale učili aj to, že slávenie liturgického roka má „zvláštnu sviatosťnú moc a účinnosť pre vzrast kresťanského života“.⁴ O tom istom sme presvedčení a vyznávame to aj My.

Je teda správne a primerané, že pri oslave „sviatosti Kristovho narodenia“⁵ a jeho zjavenia sa vo svete prosíme, „aby sme sa vnútorne stali podobnými tomu, ktorý prišiel

1 DRUHÝ Vatikánsky koncil, konštitúcia o posvätnéj liturgii *Sacrosanctum concilium*, č. 102 – 111.

2 Porov. *tamže*, č. 106.

3 Porov. POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA OBRADOV, dekrét *Dominicæ Resurrectionis*, 9. februára 1951: AAS 43 (1951) s. 128 – 129.

4 POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA OBRADOV, všeobecný dekrét *Maxima redemptionis nostræ mysteria*, 16. novembra 1955: AAS 47 (1955) s. 839.

5 SV. LEV VEĽKÝ, *Homília XXVII na Narodenie Pána* 7, 1: PL 54, 216.

medzi nás ako pravý človek a bol nám navonok podobný“;⁶ a keď opätovne slávime veľkonočné tajomstvo Ježiša Krista, prosíme vznešeného Boha, aby tí, čo sa znovuzrodili s Kristom, „dôsledne plnili záväzky krstu, ktorý s vierou prijali“.⁷

Podľa slov Druhého vatikánskeho koncilu totiž, keď si Cirkev „pripomína tajomstvá vykúpenia, otvára veriacim bohatstvo spasiteľných činov a zásluh svojho Pána, takže sa v každom čase stávajú istým spôsobom prítomnými, aby sa veriaci dostávali s nimi do styku a naplňala ich milosť spásy“.⁸

Preto nová úprava liturgického roka a z toho vyplývajúce smernice majú za úlohu umožniť veriacim vo viere, nádeji a láske vrúcnejšie sa spájať s „celým Kristovým tajomstvom, ktoré sa v ročnom cykle postupne rozvíja“.⁹

II.

Tomuto cieľu – podľa Našej mienky – sa neprotiví skutočnosť, že sa žiarivým leskom skvejú aj sviatky preblahoslavenej Panny Márie, „ktorá je nerozlučne spätá so spasiteľným dielom svojho Syna“,¹⁰ a spomienky svätých, medzi ktoré právom zaraďujeme deň narodenia pre nebo našich „vznešených mučeníkov a víťazov“,¹¹ lebo sviatky svätých ohlasujú „obdivuhodné Kristove skutky v jeho služobníkoch a veriacim poskytujú vhodné príklady na nasledovanie“.¹² Katolícka Cirkev totiž vždy pevne vyznávala, že sviatky svätých ohlasujú a obnovujú Kristovo veľkonočné tajomstvo.¹³

Nemožno však popierať, že postupom času bolo zavedených príliš veľa sviatkov svätých. Preto posvätný koncil vhodne pripomenul: „Aby sviatky svätých nemali prevahu nad sviatkami, v ktorých sa pripomínajú vlastné tajomstvá spásy, viaceré z nich nech sa ponechajú na slávenie jednotlivým partikulárnym cirkvám alebo národom, prípadne rehoľným rodinám; na celú Cirkev nech sa rozšíria iba sviatky tých svätých, ktorí majú naozaj univerzálny význam.“¹⁴

Podľa týchto nariadení všeobecného koncilu boli zo všeobecného kalendára vynechané mená niektorých svätých; pre iných svätých sa ponechala ľubovoľná spomienka a bolo primerane obnovené ich slávenie na územiach, kde ich aj dosiaľ uctievali. Zároveň z rímskeho kalendára boli vynechané mená viacerých svätých, ktorí nie sú známi na celom svete, a na ich miesto boli uvedené mená mučeníkov z takých krajov, kde sa evanjelium ohlasovalo neskôr; takže v tomto zozname sa nachádzajú akoby zástupcovia všetkých národov, a to v rovnakej hodnosti, či už vyliali krv za Krista, alebo vynikli hrdinskými čnosťami.

Preto si myslíme, že nový všeobecný kalendár, upravený na používanie v latinskom obrade, lepšie zodpovedá náboženskému zmysľaniu a cíteniu terajšej doby a jasnejšie odzrkadľuje všeobecnosť Cirkvi, ktorá je jednou z jej hlavných známkov. Sú v ňom totiž

6 Porov. RÍMSKY MISÁL [ed. typ. 1962], *Modlitba na Zjavenie Pána* [druhá kolekta na Krst Pána, nižšie, s. 164].

7 Porov. RÍMSKY MISÁL [ed. typ. 1962], *Modlitba na utorok vo Veľkonočnej oktáve* [kolekta na pondelok vo Veľkonočnej oktáve, nižšie, s. 372].

8 DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, konštitúcia o posvätnéj liturgii *Sacrosanctum concilium*, č. 102.

9 Porov. *tamže*.

10 *Tamže*, č. 103.

11 Porov. *Breviarium Syriacum* (sæc. V), ed. B. Mariani, Rím 1956, s. 27.

12 DRUHÝ VATIKÁNSKY KONCIL, konštitúcia o posvätnéj liturgii *Sacrosanctum concilium*, č. 111.

13 Porov. *tamže*, č. 104.

14 Porov. *tamže*, č. 111.

mená veľmi významných osôb, ktoré dávajú celému Božiemu ľudu žiarivé príklady svätosti dosiahnutej mnohorakým spôsobom. Netreba pripomínať, ako veľmi to prispeje k duchovnému úžitku celého kresťanského spoločenstva.

Tieto dôvody sme pred Bohom veľmi dôkladne uvážili, a preto svojou apoštolskou autoritou schvaľujeme nový všeobecný rímsky kalendár, ktorý zostavila Rada na uskutočňovanie konštitúcie o posvätnnej liturgii. Schvaľujeme aj všeobecné smernice o usporiadaní liturgického roka, tak aby nadobudli platnosť 1. januára nasledujúceho roku 1970 podľa nariadení, ktoré určí Posvätná kongregácia obradov spolu so spomenutou radou, a aby ostali v platnosti až do vydania obnoveného misála a breviára.

Nariaďujeme, aby ustanovenia, uvedené v tomto Našom apoštolskom liste vydanom z vlastného podnetu, mali pevnú platnosť. Preto prestávajú platiť apoštolské konštitúcie a nariadenia Našich predchodcov, ako aj ostatné predpisy akéhokoľvek druhu, ktoré by nariaďovali niečo iné.

Dané v Ríme u svätého Petra 14. februára roku 1969, v šiestom roku nášho pontifikátu.

PÁPEŽ PAVOL VI.

VŠEOBECNÉ SMERNICE O LITURGICKOM ROKU A O KALENDÁRI

Kapitola I. LITURGICKÝ ROK

1. Kristovo spásnosné dielo oslavuje Cirkev posvätnou spomienkou v určité dni roka. Každý týždeň v nedeľu si pripomína Pánovo zmŕtvychvstanie, ktoré okrem toho slávi raz do roka spolu s jeho požehnaným umučením vrcholnou veľkonočnou slávnosťou. V priebehu roka vysvetľuje celé Kristovo tajomstvo a pripomína deň, v ktorý sa svätí narodili pre nebo. Ale v rozličných obdobiach liturgického roka Cirkev podľa tradičných spôsobov prehlbuje duchovný život nábožnými úkonmi duše i tela, poučovaním, modlitbou a skutkami pokánia a milosrdenstva.¹⁵

2. Zásady, ktoré nasledujú, možno, ba treba uplatniť tak v rímskom obrade, ako aj vo všetkých iných obradoch. Praktické smernice však treba pokladať za platné iba pre rímsky obrad, ak nejde o veci, ktoré sa zo samotnej povahy veci vzťahujú aj na iné obrady.¹⁶

TITUL I. – LITURGICKÉ DNI

I. Liturgické dni vo všeobecnosti

3. Každý deň je posvätený liturgickými úkonmi Božieho ľudu, najmä však eucharistickou obetou a liturgiou hodín. Liturgický deň trvá od polnoci do polnoci. Oslava nedele a slávností sa však začína už večer predchádzajúceho dňa.

II. Nedeľa

4. Podľa apoštolskej tradície, ktorá má svoj pôvod v samom dni Kristovho zmŕtvychvstania, Cirkev slávi veľkonočné tajomstvo

v prvý deň každého týždňa, ktorý sa nazýva deň Pánov, čiže nedeľa. Preto nedeľu treba považovať za prvotný sviatočný deň.¹⁷

5. Nedeľa pre svoju osobitnú dôležitosť ustupuje čo do slávania iba slávnostiam a sviatkom Pána; nedele adventné, pôstne a veľkonočné však majú prednosť pred všetkými sviatkami Pána a pred všetkými slávnosťami. Slávnosti, ktoré pripadajú na tieto nedele, treba preložiť na nasledujúci pondelok, ak nejde o stretnutie sa slávnosti na Palmovú nedeľu alebo Nedeľu Pánovho zmŕtvychvstania.

6. Na nedeľu nemožno natrvalo určiť nijakú inú slávnosť. Avšak:

- a) v nedeľu v Oktáve Narodenia Pána je sviatok Svätej rodiny,
- b) v nedeľu po 6. januári je sviatok Krstu Krista Pána,
- c) v nedeľu po slávnosti Zoslania Ducha Svätého je slávnosť Najsvätejšej Trojice,
- d) v poslednú nedeľu Cezročného obdobia je slávnosť nášho Pána Ježiša Krista, Kráľa neba i zeme.

7. Tam, kde Zjavenie Pána, Nanebovstúpenie Pána a slávnosť Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi nie sú prikázanými sviatkami, nech sa preložia na nedeľu ako na svoj vlastný deň takto:

- a) Zjavenie Pána na nedeľu pripadajúcu na deň medzi 2. a 8. januárom,
- b) Nanebovstúpenie Pána na Siedmu veľkonočnú nedeľu,
- c) Slávnosť Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi na nedeľu po Najsvätejšej Trojici.

15 Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil, konštitúcia o posvätných liturgiách *Sacrosanctum concilium*, č. 102 – 105.

16 Porov. *tamže*, č. 3.

17 Porov. *tamže*, č. 106.

III. Slávnosti, sviatky, spomienky

8. Pri slávení ročného cyklu Kristových tajomstiev Cirkve s osobitnou láskou uctieva preblahoslavenú Bohorodičku Máriu a veriacim predkladá na úctu aj spomienky mučeníkov a iných svätých.¹⁸

9. Oslava svätých, ktorí majú univerzálny význam, je povinná v celej Cirkvi. Úcta ostatných svätých je buď uvedená v kalendári ako ľubovoľná, alebo sa ponecháva miestnej cirkvi alebo niektorému národu alebo niektorej reholi.¹⁹

10. Liturgické slávenia podľa ich významu rozlišujeme a nazývame takto: slávnosť, sviatok, spomienka.

11. Slávnosti sú zvlášť význačnými dňami. Ich slávenie sa začína prvými večerami v predchádzajúci deň. Niektoré slávnosti majú aj vlastnú omšu vigílie. Táto omša sa berie v predvečer sviatku, ak sa slávi omša vo večerných hodinách.

12. Slávenie Veľkej noci a Narodenia Pána, ktoré sú najväčšími slávnosťami, trvá nepretržite osem dní. Obe tieto oktávy sa riadia vlastnými predpismi.

13. Sviatky sa slávia v rozsahu jedného dňa, a preto nemajú prvé večery, ak len nejde o sviatky Pána, ktoré pripadajú na nedeľu v Cezročnom období a na nedeľu vo Vianočnom období a nahradzujú nedeľňajšiu liturgiu hodín.

14. Spomienky sú povinné alebo ľubovoľné. Ich slávenie sa zosúladí so slávením príslušného dňa podľa predpisov uvedených vo Všeobecných smerniciach Rímskeho misála a Liturgie hodín.

Povinné spomienky, ktoré pripadnú na všedné dni Pôstneho obdobia, možno sláviť len ako ľubovoľné spomienky.

Ak sú predpísané v kalendári na jeden deň viaceré ľubovoľné spomienky, možno z nich sláviť iba jednu; ostatné sa vynechajú.

15. V soboty Cezročného obdobia, ak na ne nepripadá povinná spomienka, môže sa sláviť ľubovoľná spomienka na preblahoslavenú Pannu Máriu.

IV. Všedné dni (férie)

16. Dni v týždni, ktoré nasledujú po nedeľi, nazývajú sa všednými dňami alebo fériami. Slávajú sa však rozdielne podľa vlastnej dôležitosti:

- a) Popolcová streda a dni Svätého týždňa, od pondelka do štvrtka vrátane, majú prednosť pred každým iným slávením.
- b) Adventné dni od 17. do 24. decembra vrátane a všedné dni Pôstneho obdobia majú prednosť pred povinnými spomienkami.
- c) Ostatné všedné dni ustupujú všetkým slávnostiam a sviatkom a zosúladia sa so spomienkami.

TITUL II. – ROČNÝ CYKLUS

17. V ročnom cykle si Cirkve pripomína celé Kristovo tajomstvo od vtelenia až po zoslanie Ducha Svätého a po očakávanie Pánovho príchodu.²⁰

I. Veľkonočné trojdnie

18. Kristus uskutočnil dielo ľudského vykúpenia a dokonalého oslávenia Boha predovšetkým svojím veľkonočným tajomstvom, v ktorom svojou smrťou zničil našu

18 Porov. *tamže*, č. 103 – 104.

19 Porov. *tamže*, č. 111.

20 Porov. *tamže*, č. 102.

smrť a svojim zmŕtvychvstaním obnovil život. Preto Veľkonočné trojdnie Pánovho umučenia a zmŕtvychvstania je žiarivým vrcholom celého liturgického roka.²¹ A tak ako je nedeľa vrcholom týždňa, je slávnosť Veľkej noci vrcholom liturgického roka.²²

19. Veľkonočné trojdnie Pánovho umučenia a zmŕtvychvstania sa začína večernou omšou vo Štvrtok Pánovej večere; jeho stredom je Veľkonočná vigília a končí sa večerami Nedele Pánovho zmŕtvychvstania.

20. V Piatok utrpenia Pána²³ a prípadne aj na Svätú sobotu až do Veľkonočnej vigílie²⁴ sa všade zachová posvätný veľkonočný pôst.

21. Veľkonočná vigília v posvätnnej noci Pánovho zmŕtvychvstania je akoby „matkou všetkých posvätných vigílií“,²⁵ v ktorej Cirkev bdie a očakáva Kristovo zmŕtvychvstanie a slávi ho sviatosťami. Túto vigíliu treba preto sláviť v noci tak, aby sa alebo začala, keď už nastala noc, alebo aby sa skončila pred svitaním nedeľňajšieho dňa.

II. Veľkonočné obdobie

22. Obdobie päťdesiatich dní od Nedele Pánovho zmŕtvychvstania do nedele Zoslania Ducha Svätého sa slávi v radosť a plesaní ako jeden sviatočný deň, ba ako jedna „veľká nedeľa“.²⁶ Predovšetkým v týchto dňoch sa spieva *Aleluja*.

23. Nedele tohto obdobia sa považujú za veľkonočné nedele. Nedele nasledujúce po Nedeli Pánovho zmŕtvychvstania sa nazývajú Druhá, Tretia, Štvrtá, Piata, Šiesta, Siedma veľkonočná nedeľa. Toto posvätné

obdobie päťdesiatich dní sa zakončuje nedeľou Zoslania Ducha Svätého.

24. Prvých osem dní Veľkonočného obdobia tvorí Veľkonočnú oktávu; slávia sa ako slávnosti Pána.

25. Na štyridsiaty deň po Nedeli Pánovho zmŕtvychvstania Cirkev slávi Nanebovstúpenie Pána; tam, kde nie je prikázaným sviatkom, prekladá sa na Siedmu veľkonočnú nedeľu (porov. č. 7).

26. Všetdné dni po Nanebovstúpení Pána až po sobotu pred slávnosťou Zoslania Ducha Svätého vrátane sú prípravou na príchod Tešiteľa Ducha Svätého.

III. Pôstne obdobie

27. Pôstne obdobie je zamerané na Veľkú noc; veď pôstna liturgia pripravuje na slávenie veľkonočného tajomstva jednak katechumenov rozličnými stupňami uvádzania do kresťanského života, jednak veriacich tým, že im pripomína krst, ktorý prijali, a nabáda ich na pokánie.²⁷

28. Pôstne obdobie trvá od Popolcovej stredy až do začiatku omše vo Štvrtok Pánovej večere. Od začiatku Popolcovej stredy až po Veľkonočnú vigíliu sa nehovorí *Aleluja*.

29. Na Popolcovú stredy, ktorá je všade dňom pôstu,²⁸ udeľuje sa popolec.

30. Nedele tohto obdobia sa volajú: Prvá, Druhá, Tretia, Štvrtá, Piata pôstna nedeľa; Šiesta nedeľa, ktorou sa začína Svätý týždeň, volá sa Palmová nedeľa.

21 Porov. *tamže*, č. 5.

22 Porov. *tamže*, č. 106.

23 Porov. PAVOL VI., apoštolská konštitúcia *Paenitemini*, 17. februára 1966, II. § 3: AAS 58 (1966) s. 184.

24 Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil, konštitúcia o posvätnnej liturgii *Sacrosanctum concilium*, č. 110.

25 Porov. SV. AUGUSTÍN, Kázeň 219: PL 38, 1088.

26 SV. ATANÁZ, Epist. fest., 1: PG 26, 1366.

27 Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil, konštitúcia o posvätnnej liturgii *Sacrosanctum concilium*, č. 109.

28 Porov. PAVOL VI., apoštolská konštitúcia *Paenitemini*, 17. februára 1966, II. § 3: AAS 58 (1966) s. 184.

31. Svätý týždeň je zameraný na spomienku Kristovho utrpenia od jeho mesiášskeho vstupu do Jeruzalema. Ráno vo štvrtok Svätého týždňa biskup koncelebruje omšu so svojimi kňazmi, žehná oleje a posväť krizmu.

IV. Vianočné obdobie

32. Okrem výročnej slávnosti veľkonočného tajomstva Cirkev si odpradáva najviac pripomína pamiatku Narodenia Pána a jeho prvých zjavení. To sa uskutočňuje vo Vianočnom období.

33. Vianočné obdobie trvá od prvých večer Narodenia Pána až do nedele po Zjavení Pána, čiže po 6. januári vrátane.

34. Omša vigílie Narodenia Pána sa slávi večer 24. decembra buď pred prvými večerami, alebo po nich. V deň Narodenia Pána možno podľa starodávnej rímskej tradície tri razy sláviť omšu, a to v noci, na úsvite a vo dne.

35. Slávnosť Narodenia Pána má svoju vlastnú oktávu, usporiadanú takto:

- a) V nedeľu počas oktávy, alebo ak nedele niet, 30. decembra je sviatok Svätej Rodiny Ježiša, Márie a Jozefa.
- b) 26. decembra je sviatok sv. Štefana, prvého mučeníka.
- c) 27. decembra je sviatok sv. Jána, apoštola a evanjelistu.
- d) 28. decembra je sviatok Svätých neviniatok.
- e) 29., 30., 31. decembra sú dni v oktáve.
- f) 1. januára je v oktáve Narodenia Pána slávnosť Panny Márie Bohorodičky, pri ktorej sa pripomína aj najsvätejšie meno Ježiš.

36. Nedeľa pripadajúca na dni medzi 2. a 5. januárom je Druhá nedeľa po Narodení Pána.

37. Zjavenie Pána sa slávi 6. januára. Tam, kde nie je prikázaným sviatkom,

slávi sa v nedeľu pripadajúcu na dni medzi 2. a 8. januárom (porov. č. 7).

38. V najbližšiu nedeľu po 6. januári je sviatok Krstu Krista Pána.

V. Adventné obdobie

39. Adventné obdobie má dvojaký význam: je časom prípravy na slávnosť Narodenia Pána, keď sa pripomína prvý príchod Božieho Syna medzi ľudí, a zároveň je to čas, keď sa touto pripomienkou zameriava ľudská myseľ na očakávanie druhého Kristovho príchodu na konci vekov. Z týchto dôvodov Adventné obdobie je časom zbožného a radostného očakávania.

40. Adventná doba sa začína prvými večerami nedele, ktorá pripadá na deň 30. novembra alebo je mu najbližšia, a končí sa pred prvými večerami Narodenia Pána.

41. Nedele tohto obdobia sa volajú Prvá, Druhá, Tretia, Štvrtá adventná nedeľa.

42. Dni od 17. do 24. decembra vrátane sú bezprostredne zamerané na prípravu na Narodenie Pána.

VI. Cezročné obdobie

43. Okrem období, ktoré majú vlastnú náplň, je ešte tridsaťtri alebo tridsaťštyri týždňov, v ktorých sa neslávi osobitný aspekt Kristovho tajomstva. Skôr sa, najmä v nedeľe, pripomína Kristovo tajomstvo v celej jeho plnosti. Toto obdobie sa volá Cezročné obdobie.

44. Cezročné obdobie sa začína v pondelok po nedeľi, ktorá nasleduje po 6. januári, a trvá až do utorka pred Popolcovou stredou vrátane. Znova sa začína v pondelok po nedeľi Zoslania Ducha Svätého a končí sa pred prvými večerami Prvej adventnej nedele. Podľa tohto rozdelenia treba použiť formuláre, ktoré sú určené na nedele a na všedné dni Cezročného obdobia v misáli a v liturgii hodín.

VII. Prosebné dni a štyri kántrové dni

45. Na prosebné dni a štyri kántrové dni Cirkev prosí Pána za rozličné ľudské potreby, najmä za zemskú úrodu a požehnanie pre ľudskú prácu, a verejne ďakuje Bohu.

46. Konferencie biskupov majú určiť čas a spôsob slávenia prosebných dní a štyroch kántrových dní, aby sa ich slávenie prispôbilo rozličným miestnym potrebám veriacich. Kompetentná autorita má stanoviť, či majú trvať jeden alebo viac dní, alebo či miestne potreby vyžadujú, aby sa konali viackrát v roku.

47. Omšový formulár na slávenie týchto dní sa vyberie z omší na rozličné potreby tak, aby zodpovedal úmyslom veriacich.

Kapitola II. KALENDÁR

TITUL I. – KALENDÁR A SLÁVENIA, KTORÉ DOŇ TREBA ZAZNAČIŤ

48. Poriadok slávenia liturgického roka sa riadi kalendárom, ktorý je buď všeobecný, alebo miestny, podľa toho, či je určený pre celú oblasť rímskeho obradu, alebo len pre niektorú miestnu cirkev alebo rehoľnú spoločnosť.

49. Vo všeobecnom kalendári sú uvedené všetky slávenia liturgického roka: jednak tie, ktorými slávime tajomstvá spásy v rôznych liturgických obdobiach, jednak sviatky svätých, ktorí majú všeobecný význam, a preto sú záväzné všeobecne, ako aj sviatky iných svätých, ktorí svedčia o všeobecnosti a nepretržitosti svätého života v Božom ľude. Miestne kalendáre však obsahujú skôr osobitné slávenia, vhodným spôsobom zosúladené so všeobecným cyklom liturgického roka.²⁹ Jednotlivé cirkvi alebo rehoľné spoločnosti majú totiž zvlášť

uctievať tých svätých, ktorí majú k nim osobitný vzťah. Miestne kalendáre má zostaviť príslušná vrchnosť a má ich potvrdiť Apoštolská stolica.

50. Pri zostavovaní miestnych kalendárov treba dbať na tieto smernice:

- a) Nech zostane nedotknuté *Proprium de tempore*, čiže cyklus jednotlivých období, slávností a sviatkov, ktorým sa v liturgickom roku predkladá a uctieva tajomstvo vykúpenia. Tento cyklus má prednosť pred partikulárnymi sláveniami.
- b) Osobitné slávenia treba organicky zosúladiť so všeobecnými sláveniami so zreteľom na poriadok a prednosť, ako je to naznačené v tabuľke liturgických dní. Aby partikulárne kalendáre neboli preplnené, jednotliví svätí nech majú v liturgickom roku iba jedno slávenie. Ak by to však pastoračné dôvody odporúčali, možno ponechať ďalšie slávenie ako ľubovoľnú spomienku na prenese nie alebo nájdenie pozostatkov svätých patrónov, zakladateľov miestnych cirkví alebo rehoľných spoločností.
- c) Povolené slávenia nech nie sú duplikátom slávení, ktoré sa už vyskytujú v cykle tajomstva spásy, a nech sa ich počet priveľmi nerozširuje.

51. Hoci by bolo vhodné, aby každá diecéza mala svoj kalendár a svoje próprium oficií a omší, predsa nič neprekáža tomu, aby mali spoločný kalendár a próprium celé provincie, kraje, národy a širšie jazykové oblasti. Tieto kalendáre majú spoločne pripraviť tí, ktorých sa to týka.

Túto zásadu možno zachovať aj pri rehoľných kalendároch pre viaceré provincie tej istej rehole jestvujúce v jednom štáte.

52. Miestny kalendár treba zostaviť tak, že sa do všeobecného kalendára vložia vlastné slávnosti, sviatky a spomienky, a to:

29 Porov. POSVÄTNÁ KONGREGÁCIA PRE BOHOSLUŽBU, inštrukcia *Calendarium particularium*, 24. júna 1970: AAS 62 (1970) s. 651 – 663.

- a) Do diecézneho kalendára okrem slávností patrónov a posviacky katedrálneho kostola treba vsunúť ešte svätých a blahoslavených, ktorí majú k diecéze osobitný vzťah čo do pôvodu, dlhšieho pobytu a smrti.
- b) Do rehoľného kalendára okrem slávenia titulu, zakladateľa a patróna treba vložiť svätých a blahoslavených, ktorí boli členmi rehole alebo mali k nej osobitný vzťah.
- c) Do kalendára jednotlivých kostolov, okrem vlastných diecéznych alebo rehoľných slávení, majú sa vsunúť vlastné slávenia toho ktorého kostola spomenuté v tabuľke liturgických dní a slávenie svätých, ktorých telá sú uložené v danom kostole. Členovia rehoľných rodín sa pridružia k spoločenstvu miestnej cirkvi pri slávení výročia posviacky katedrálneho kostola a hlavných patrónov miesta a oblasti, kde sa združujú.

53. Ak niektorá diecéza alebo rehoľná rodina má viacerých svätých a blahoslavených, treba dbať, aby diecézny alebo rehoľný kalendár nebol preplnený. Preto:

- a) Predovšetkým možno spoločne sláviť všetkých svätých a blahoslavených jednej diecézy, rehoľnej rodiny alebo jej vetvy.
- b) Osobitné slávenie nech sa v kalendári prizná iba tým svätým alebo blahoslaveným, ktorí majú zvláštny význam pre celú diecézu alebo rehoľnú rodinu.
- c) Ostatní svätí a blahoslavení nech sa slávia len na tých miestach, ku ktorým majú bližší vzťah alebo kde je uložené ich telo.

54. Tieto vlastné slávenia nech sa uvedú ako povinné alebo ľubovoľné spomienky, ak len pre niektoré z nich nie je iné označenie v tabuľke liturgických dní, alebo ak osobitné závažné dôvody historické alebo pastoračné neradia inak. Nič neprekáža, aby sa niektoré slávenia na určitých miestach konali slávnostnejším spôsobom ako v celej diecéze alebo reholi.

55. Slávenia uvedené vo vlastnom kalendári sú povinné pre všetkých, ktorých kalendár zaväzuje. Z kalendára ich možno vyradiť alebo ich stupeň zmeniť iba so súhlasom Apoštolskej stolice.

TITUL II. – SLÁVENIE VO VLASTNOM DNI

56. Cirkev obyčajne slávi svätých v deň ich narodenia pre nebo. To isté je vhodné zachovať aj pri sláveniach, ktoré sa majú zaviesť do partikulárnych kalendárov. Hoci vlastné slávenia majú osobitný význam pre jednotlivé miestne cirkvi alebo rehole, veľmi sa odporúča zachovať, nakoľko je to možné, jednotu v slávení v miestnom kalendári. Z toho dôvodu treba pri ustanovovaní vlastných slávení v miestnom kalendári zachovať tieto smernice:

- a) Slávenie uvedené vo všeobecnom kalendári treba zapísať aj do kalendára miestneho na ten istý deň, pričom možno prípadne zmeniť stupeň slávenia. To isté treba zachovať aj pri určovaní slávení vlastných iba niektorému kostolu vo vzťahu k diecéznemu alebo rehoľnému kalendáru.
- b) Slávenia svätých, ktoré nie sú vo všeobecnom kalendári, treba dať na deň ich narodenia pre nebo. Ak je tento deň neznámy, nech sa slávenie stanoví na deň, ktorý je význačným pre svätého z iného dôvodu, napríklad na deň jeho vysviacky, nájdenia alebo prenesenia jeho pozostatkov; inak na niektorý voľný deň v miestnom kalendári.
- c) Ak deň narodenia pre nebo alebo iný vlastný deň nemožno sláviť pre iné povinné slávenie, hoci aj nižšieho stupňa, uvedené vo všeobecnom alebo miestnom kalendári, treba ho presunúť na najbližší voľný deň.
- d) Ak však ide o slávenia, ktoré z pastoračných dôvodov nemožno presunúť na iný deň, treba preložiť slávenie, ktoré prekáža.
- e) Iné slávenia, akými sú rôzne votívne slávenia, určia sa na deň vhodnejší z pastoračného hľadiska.

f) Aby však cyklus liturgického roka vynikol v plnom svetle a slávenia svätých neboli sústavne hatené, nech sa neurčujú osobitné slávenia na dni, na ktoré zväčša pripadá Pôstne obdobie, Veľkonočná oktáva, ako aj dni od 17. do 31. decembra, ak len nejde o ľubovoľné spomienky alebo o sviatky uvedené v tabuľke liturgických dní pod č. 8a, b, c, d, alebo slávnosti, ktoré nemožno preložiť na inokedy.

Kde je slávnosť sv. Jozefa (19. marca) prikázaným sviatkom a pripadne na Palmovú nedeľu, presunie sa na predchádzajúcu sobotu, 18. marca. Ak táto slávnosť nie je prikázaným sviatkom, môžu ju konferencie biskupov preložiť na iný deň mimo Pôstneho obdobia.

57. Ak sú niektorí svätí alebo blahoslavení v kalendári uvedení spolu, treba ich vždy sláviť spolu slávením rovnakého stupňa, hoci jeden alebo viacerí z nich sú miestnej cirkvi bližší. Keď však jednému alebo viacerým z týchto svätých alebo blahoslavených patrí vyšší stupeň slávenia, nech je officium len o nich a nech sa vynechá slávenie ostatných, ak len nebude vhodnejšie preložiť ho na iný deň ako povinnú spomienku.

58. Pre pastoračné dobro veriacich sú dovolené v nedele Cezročného obdobia také slávenia, ktoré pripadajú v týždni a sú u veriacich veľmi obľúbené, ak v tabuľke poradia liturgických dní majú prednosť pred nedeľou. Formulár týchto slávení možno použiť pri všetkých omšiach za účasti ľudu.

59. Prednostné poradie liturgických dní, pokiaľ ide o ich slávenia, riadi sa jedine nasledujúcou tabuľkou:

TABUĽKA LITURGICKÝCH DNÍ usporiadaných podľa prednosti

I.

1. Veľkonočné trojdnie umučenia a zmŕtvychvstania Pána.
2. Narodenie Pána, Zjavenie Pána, Nanebovstúpenie Pána a Zoslanie Ducha Svätého.
Nedele adventné, pôstne a veľkonočné.
Popolcová streda.
Všetdné dni Svätého týždňa od pondelka do štvrtka vrátane.
Dni Veľkonočnej oktávy.
3. Slávnosti Pána, preblahoslavenej Panny Márie a svätých, uvedené vo všeobecnom kalendári.
Spomienka na všetkých zosnulých veriacich.
4. Miestne slávnosti, a to:
 - a) slávnosť hlavného patróna miesta, čiže mesta alebo obce,
 - b) slávnosť posviacky a výročia posviacky vlastného kostola,
 - c) slávnosť titulu vlastného kostola,
 - d) slávnosť titulu alebo zakladateľa alebo hlavného patróna rehole či kongregácie.

II.

5. Sviatky Pána uvedené vo všeobecnom kalendári.
6. Nedele Vianočného obdobia a nedele Cezročného obdobia.
7. Sviatky preblahoslavenej Panny Márie a svätých, uvedené vo všeobecnom kalendári.

8. Miestne sviatky, a to:
- a) sviatok hlavného patróna diecézy,
 - b) sviatok výročia posviacky katedrálneho chrámu,
 - c) sviatok hlavného patróna kraja alebo provincie, národa alebo väčšej oblasti,
 - d) sviatok titulu, zakladateľa, hlavného patróna rehole alebo kongregácie a rehoľnej provincie, pokiaľ sa na ne nevzťahuje predpis pod č. 4,
 - e) iné sviatky vlastné niektorému kostolu,
 - f) iné sviatky uvedené v kalendári pre jednotlivé diecézy alebo rehole, či kongregácie.
9. Adventné všedné dni od 17. do 24. decembra vrátane.
Dni v Oktáve Narodenia Pána.
Všedné dni v Pôstnom období.

III.

10. Povinné spomienky podľa všeobecného kalendára.
11. Miestne povinné spomienky, a to:
- a) spomienka na sekundárneho patróna miesta, diecézy, územia a rehoľnej provincie;
 - b) iné povinné spomienky v miestnom kalendári pre jednotlivé diecézy alebo rehole alebo kongregácie.

12. Ľubovoľné spomienky, ktoré sa môžu sláviť aj v dňoch uvedených pod č. 9, a to spôsobom uvedeným vo Všeobecných smerniciach Rímskeho misála a Liturgie hodín. Takisto v omši a oficiu na spôsob ľubovoľných spomienok možno sláviť tie povinné spomienky, ktoré občas pripadnú na všedné dni v Pôstnom období.
13. Všedné dni Adventného obdobia až do 16. decembra vrátane.
Všedné dni Vianočného obdobia od 2. januára až do soboty po Zjavení Pána.
Všedné dni Veľkonočného obdobia od pondelka po Veľkonočnej oktáve až do soboty pred Zoslaním Ducha Svätého vrátane.
Všedné dni Cezročného obdobia.

60. Ak na jeden deň pripadnú viaceré slávenia, uprednostní sa to, ktoré má v tabuľke liturgických dní vyšší stupeň. Slávnosť, ktorá sa nemôže konať pre liturgický deň majúci prednosť, prekladá sa na najbližší voľný deň, na ktorý neprichádzajú dni uvedené v tabuľke pod č. 1 – 8, pričom treba zachovať čl. 5 týchto smerníc. Ostatné slávenia sa v tom roku vynechajú.

61. Ak na ten istý deň pripadnú večery bežného dňa a prvé večery nasledujúceho dňa, majú prednosť večery slávenia, ktoré má v tabuľke liturgických dní vyšší stupeň. V prípade rovnosti sa berú večery bežného dňa.